

Kazalište.hr

VRHUNAC TOPLINE I NOSTALGIČNIH OSJEĆAJA NA LIK I DJELO MILJENKA SMOJE

Gradsko kazalište lutaka Split: *Nije pas beštija* (prema *Pasjim noveletama* Miljenka Smoje), red. Goran Golovko

Nakon 25 godina, od prvoga uprizorenja *Pasjih noveleta* Miljenka Smoje na Carrarinoj poljani, davne 1999. u sklopu Splitskoga ljeta, a u maestralnoj izvedbi Borisa Dvornika (pok.) i glasovitoj režiji Vanče Kljakovića (pok.), Gradsko kazalište lutaka u Splitu – ususret 30. obljetnici smrti splitskoga književnog barda i humorista, na poseban je način obilježilo sjećanje na Smoju, upravo njegovim *Pasjim noveletama*, ovoga puta u neponovljivome, lutkarskome ruhu.

Pod palicom iskusna redatelja i kreativnih dramaturških zamisli Marine Vujčić kompletan je ansambl iznjedrio predstavu koju će dugo vremena pratiti epitet kultne izvedbe, što i ne iznenađuje s obzirom na to da je marioneta kao temeljno izražajno sredstvo lutkarskoga teatra oduvijek posjedovala *magičnu* moć u interakciji s gledateljstvom. Vizualni identitet predstave stvoren je u suglasju minimalističke pozornice (kojom dominira jedan kućni naslonjač) s jednostavnom i izražajnom kostimografijom, koje bivaju istaknute efektnom rasvjetom i popraćene songovima koji oživljavaju intimu Smojina doma. Ono po čemu *Nije pas beštija* odskaače od tipičnih suvremenih lutkarskih predstava, namijenjenih prvenstveno djeci i mlađem uzrastu, svakako je nenadmašan scenski govor koji proširuje priču o književniku Smoji (već umornom od života i staračkih boljetica) i njegovoj svakodnevicu sa psom Šarkom i ženom Lepom (vječito „grintavoj“) na društveni kontekst ranih 90-ih prošloga stoljeća, obilježenoga privatizacijom i svjetonazorskim promjenama.

Vrlo domišljato je identificiran hod glumaca i dijelom lutaka otkrivenih publici tek do koljena (u skladu sa zakonitostima izvođenja lutkarske predstave), u vrlo izražajnoj obući (u obliku vrtoglavo visokih potpetica, tenisica ili muških salonskih cipela), s *hodom* određenih društvenih skupina onoga vremena. Nisu slučajno neki od njih i naglašeno predstavljeni kao obične, obezglavljene marionete sustava kojim dominiraju poltroni i oni koji „vedre i oblače“, svojevrzne „beštije od judi“, a kojima se Smoje itekako znao narugati i smjestiti ih mudro u kontekst svojih „batuda“. Šarmantni pas Šarko glavni je pripovjedač i kroničar života sa Smojom i Lepom, alfa i omega predstave, njezin zaštitni znak i simbol jednoga života u punini koji se želi oteti zaboravu, života obilježenoga hedonizmom, umjetnošću i „dišpetom“ kao glavnim pokretačem. Šarko će gledateljima sve otkriti o svom ljubljenom i obožavanom vlasniku, izvući na vidjelo sve njegove „preokupacijune“, „debolece“ i zašto je „prkosija“ Lepoj i „cilon svitu“. A upravo će zvuk pisac *mašine* asocijativno dočarati onoga Smoju boema, sa „španjuletom“ u ustima, kakovoga najviše i najradije pamtim, Smoju koji je ispisao *Malo misto* i *Velo misto*, Smoju koji se „lipom riči“ spašavao od „dežgracija s judiman“ i one teško definirane sredozemne „malinkonije“.

Društvena je satira tako gurnuta u drugi plan, a u fokusu je predstave humorna drama o ljubavi kao jedinom smislu života, centripetalnoj sili koja prožima sav živi svijet, a odnos Šarka i Smoje tek je jedna iskra ljubavi koja nikad ne prestaje, simbioza dvojice *ovisnika* o zrcalnom životu udvoje. I tako Šarko biva proslavljen kao najbolji Smojin odvjetnik pred ljudima, iskonski alter ego njegovih namjera i želja. Njegov „čovik i pas“. Nepredvidivi vanjski svijet, prepun zloće i zavisti, utjelovljen u liku prepotentne susjede koja drži svoju kujicu Pupu „pod staklenim zvonom“, u suprotnosti je s komornom atmosferom naslonjača na kojem sve „frca“ od nježnosti i ugone u neraskidivu zajedništvu onemoćala pisca i njegova ljubimca. Na sceni će se ukazati elegantnim hodom i neka draga lica Smojina vremena, poput Branke, supruge Feđe Klarića, čuvenoga splitskog fotografa, koja je voljela Šarka i skrbila o njemu kad se njegov „kumpanjo“ zatekao u agoniji bolesničke sobe.

Vrhunac neposrednosti, topline i buđenja nostalgičnih osjećaja na lik i djelo Miljenka Smoje ukazat će se pri kraju skladno uigrane predstave gigantskom pojavom njegova ljubimca koji sada dolazi s onoga svijeta, što je vizualno efektno ostvareno gotovo prozračnom, oblačastom Šarkovom prilikom, divovskim simbolom jedne ljubavi riječju ovjekovječene, ljubavi koja prkosi zvuku pepela u prolaznosti.

Lutkarsku predstavu *Nije pas beštija* očekuje niz uprizorenja i sigurna dugovječnost, ostvarena univerzalnošću priče, koja će privući sve naraštaje, i skladno uigranim jedinstvom dramskoga ansambla Kazališta lutaka.

© Vesna Aralica, KAZALIŠTE.hr, 29. veljače 2024.

Redatelj: Goran Golovko

Autorica dramaturgije, dramaturginja i autorica stihova za songove: Marina Vujčić

Scenografkinja i kreatorica lutaka: Vesna Balabanić

Autori glazbe: Jakov Salečić i Frane Duilo

Kostimograf: Mladen Radovniković

Suradnica za scenski pokret: Anja Ostojić

Oblikovatelj svjetla: Lucijan Roki

Oblikovatelj tona: Franko Perić

Inspicijentica: Željana Cvitanović

Igraju: Alin Antunović, Andrea Majica, Ivan Medić, Branimir Rakić i Sanja Vidan

Piše: Vesna Aralica